

Evaluatie stichting JOGG

Van convenant naar stichting

drs. Peter Bakker
drs. Louise Pansier
drs. Stacey Hulst
dr. ir. Albertus Laan

Colofon

Titel	Evaluatie stichting JOGG Van covenant naar stichting
Auteur(s)	Peter Bakker, Louise Pansier, Stacey Hulst, Albertus Laan
Opdrachtgever	Ministerie van VWS, directie Voeding, Gezondheidsbescherming en Preventie
Kenmerk	SY/18/0190/evjgg
Publicatiedatum	februari 2018

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	7
1.1	Aanleiding.....	7
1.2	Vraagstelling.....	8
2.	Onderzoeksaanpak	10
2.1	Onderzoeksstappen.....	10
3.	Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht	12
3.1	Ambitie en programma's stichting JOGG	12
3.2	Organisatie stichting JOGG.....	13
3.3	Samenwerkingspartners.....	13
3.4	Resultaten JOGG.....	14
4.	Bevindingen	16
4.1	Onafhankelijkheid	16
4.2	Transparantie.....	17
4.3	Slagvaardigheid	19
5.	Conclusies en aanbevelingen.....	21
5.1	Conclusies.....	21
5.2	Aanbevelingen.....	24
Bijlage 1.	Overzicht documenten deskresearch.....	25
Bijlage 2.	Overzicht respondenten interviews.....	26
Bijlage 3.	Overzicht partners JOGG	28
Bijlage 4.	Visie op publiek private samenwerking	29

Samenvatting

De stichting Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) ondersteunt gemeenten bij lokale gezondheidsbevordering in de vorm van kennis, coaching en begeleiding. JOGG streeft samen met haar partners naar een samenleving waarin kinderen en jongeren wonen, leren, recreëren en werken in een gezonde omgeving, met structureel aandacht voor een gezonde leefstijl in het algemeen en gezond gewicht in het bijzonder.

Voor de oprichting van de stichting JOGG bestond een consortium van publieke en private partijen. Via het Convenant Gezond Gewicht werkten zij samen aan het realiseren van gezond gewicht bij kinderen en jongeren. Dit convenant was geen juridische entiteit die zelfstandig rechtshandelingen kon verrichten en het convenant liep na een periode van vijf jaar af. In 2014 is gezocht naar een samenwerkingsvorm waarin gelijkwaardigheid van alle partners, transparantie en herleidbare inzet van middelen mogelijk is. Na uitvoerig onderzoek en overleg is geconcludeerd dat een stichting de meest passende juridische entiteit zou zijn voor de samenwerking.

De Algemene Rekenkamer heeft bij de oprichting van de stichting aandacht gevraagd voor de evaluatie van de stichtingsvorm. De Staatssecretaris heeft toegezegd om dit ongeveer twee jaar na oprichting van de stichting te doen. Bureau HHM is door het ministerie van VWS gevraagd deze evaluatie uit te voeren.

De centrale vraag bij deze evaluatie luidt:

In welke mate heeft de stichting Jongeren Op Gezond Gewicht effectief en efficiënt bijgedragen aan de doelstellingen die zijn geformuleerd in het werkplan (instellings-subsidie), die voortvloeien uit de beleidsdoelstellingen van VWS op overgewicht en obesitas bij kinderen. Zowel wat betreft de interne organisatie als de activiteiten die zij heeft ontplooid.

Bij deze vraag gaat het erom of de stichting als gekozen rechtsvorm voordelen biedt ten opzichte van de convenantconstructie. Met deze evaluatie moet duidelijk worden of de bijdrage van de stichting wordt ervaren zoals die bij de oprichting is beoogd:

- Onafhankelijkheid ten opzichte van partners en partijen, financieel, inhoudelijk en in de uitvoering van activiteiten.
- Transparantie van bestuur en besluitvorming.
- Slagvaardigheid in de uitvoering.
- Doelrealisatie (effectiviteit en efficiëntie van de stichting als rechtsvorm).

Om de evaluatievraag te kunnen beantwoorden hebben we relevante documenten bestudeerd en interviews gehouden met medewerkers en partners van de stichting (gemeenten, maatschappelijke partners, kennispartners en bedrijfspartners). Na verwerking en analyse van deze input, hebben we de bevindingen geordend naar de thema's onafhankelijkheid, transparantie, slagvaardigheid en doelrealisatie. Vervolgens hebben we de onderzoeksvragen beantwoord.

Conclusies

Uit onze evaluatie blijkt dat stakeholders over het algemeen veel waardering hebben voor het werk dat de stichting JOGG verricht en de ontwikkeling die de organisatie sinds begin 2015 heeft doorgemaakt. Het (landelijk) bureau is gegroeid naar een volwassen organisatie.

Het onderzoek bevestigt de keuze die gemaakt is voor de overgang van de convenant naar de stichtingsvorm. JOGG wordt sinds de oprichting van de stichting gezien als meer onafhankelijk, transparant en slagvaardig dan in de periode van het convenant.

Onafhankelijkheid

De publiek-private samenwerking (PPS) op het gebied van gezond gewicht bij kinderen en jongeren wordt door alle betrokkenen als cruciaal gezien. Doordat JOGG nu een stichting is kan zij onafhankelijker opereren ten opzichte van publieke en private partijen. Zo is de invloed van betrokken private partijen statutair beperkt en is duidelijk omschreven onder welke voorwaarden JOGG de samenwerking aangaat. De visie van JOGG op PPS vormt volgens respondenten een belangrijke basis voor het waarborgen van de onafhankelijkheid van JOGG in de samenwerking met partners.

Transparantie

Vanuit de eigen administratie van JOGG kan de koppeling tussen de financiële middelen en de geleverde inzet beter inzichtelijk worden gemaakt. Dit draagt bij aan het transparant opereren van JOGG. Ook samenwerkingsovereenkomsten die de Stichting afsluit met haar partners dragen volgens respondenten bij aan de transparantie van JOGG. Dit schept duidelijkheid over wederzijdse verwachtingen en maakt duidelijk wat samenwerking inhoudt, zowel tussen betrokken partners als voor derden.

Slagvaardigheid

JOGG kan nu slagvaardiger opereren, doordat zij zelfstandig rechtshandelingen kan uitvoeren en zij hiervoor niet meer afhankelijk is van derden. Als stichting kan JOGG zelf samenwerkingsovereenkomsten aangaan, de publieke en private bijdragen innen, verplichtingen aangaan, et cetera.

Doelrealisatie

Respondenten vinden dat JOGG een belangrijke bijdrage levert aan het bevorderen van een gezonde leefstijl bij kinderen en jongeren en daarmee een positief effect heeft op een gezond gewicht. De parameters waarmee JOGG inzicht biedt in de effecten laten een positieve ontwikkeling zien.

Een aantal respondenten geeft aan dat de causaliteit en het relatieve aandeel van verschillende onderdelen van de werkwijze van JOGG én andere programma's en initiatieven, (nog) niet overtuigend wetenschappelijk zijn aangetoond. De aanpak als geheel lijkt echter effect te hebben (plausibel). Diverse respondenten geven aan dat interventies ook al een waarde hebben als middel voor meer bewustwording op dit thema.

Aanbevelingen

Op grond van de evaluatie willen wij het ministerie van VWS en de stichting JOGG de volgende aanbevelingen meegeven:

- Continueer de stichting als rechtsvorm.
- Blijf vanuit VWS vooralsnog optreden als hoofdfinancier van de stichting; er is een 'permanente' vliegwielfunctie op landelijk niveau noodzakelijk om de aanpak op lokaal niveau te ondersteunen. Bovendien wordt het JOGG-programma als plausibel effectief aangemerkt.
- Draag de visie van JOGG op PPS breder (onder andere op lokaal niveau) en beter uit. Nog niet alle partijen zijn op de hoogte van de visie.
- Sluit (waar zinvol en mogelijk) samenwerkingsovereenkomsten tussen JOGG en (bedrijfs)partners. Het concretiseren en periodiek evalueren van afspraken over samenwerking draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen van JOGG.
- Onderzoek wat de werkzame ingrediënten van JOGG zijn en ga na of deze ingrediënten ook bruikbaar zijn voor een aanpak op andere thema's (zoals roken en alcohol) en/of voor andere leeftijdscategorieën. JOGG kan haar ervaring inbrengen in het Nationaal Preventieakkoord.
- Het landelijk bureau heeft zich als 'organisatie' verder geprofessionaliseerd. Samen met het Bestuur en de Raad van Toezicht verkent de directie periodiek de strategie voor de toekomst. Wij constateren dat nu de directie van het landelijk bureau professioneler is geworden, het minder voor de hand ligt om nog te werken met een Bestuur én een Raad van Toezicht. We adviseren JOGG om te verkennen of Bestuur en RvT kunnen worden gecombineerd tot een vorm van toezichthoudend bestuur; daarmee ontstaat een meer efficiënte governance.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Overgewicht bij kinderen en jongeren is een groot probleem in Nederland: 13,6% van de kinderen van 4 t/m 17 jaar heeft overgewicht, waarvan 2,7% obesitas¹ heeft. Vanuit het gezondheidsbeleid van het ministerie van VWS is het de prioriteit om een gezonde leefstijl en specifiek een gezond gewicht bij kinderen en jongeren te realiseren. Hiervoor is een veelzijdige aanpak nodig. Gemeenten spelen hierbij een belangrijke rol vanuit de Wet publieke gezondheid, de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet.

De stichting Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG) ondersteunt gemeenten bij lokale gezondheidsbevordering in de vorm van kennis, coaching en begeleiding. Hiervoor ontwikkelde JOGG een integrale aanpak. JOGG streeft samen met haar partners naar een samenleving waarin kinderen en jongeren wonen, leren, recreëren en werken in een gezonde omgeving, met structureel aandacht voor een gezonde leefstijl in het algemeen en gezond gewicht in het bijzonder².

Voor de oprichting van de stichting JOGG bestond een consortium van publieke en private partijen. Via het Convenant Gezond Gewicht werkten zij samen aan het realiseren van gezond gewicht bij kinderen en jongeren. Dit convenant was geen juridische entiteit die zelfstandig rechtshandelingen kon verrichten en het convenant liep na een periode van vijf jaar af. In 2014 is gezocht naar een samenwerkingsvorm waarin gelijkwaardigheid van alle partners, transparantie en herleidbare inzet van middelen mogelijk is. Na uitvoerig onderzoek en overleg is geconcludeerd dat een stichting de meest passende juridische entiteit zou zijn voor de samenwerking. In de brief van de Staatssecretaris aan de Tweede Kamer (van 10 december 2014) staat hierover het volgende:

“Een stichting verdient de voorkeur omdat deze een onafhankelijke positie inneemt ten opzichte van de diverse private en publieke partijen betrokken bij de aanpak van overgewicht. Dit komt tegemoet aan de uitgesproken wens van de beoogde partners om gelijkwaardigheid binnen het samenwerkingsverband centraal te stellen. Een stichting kan de diversiteit aan partners faciliteren, hetgeen noodzakelijk is voor het realiseren van de doelstellingen. Bovendien is een professionele, transparante en verantwoorde bestuursvorm gewenst. Hier is vanuit uw Kamer ook in diverse debatten aandacht voor gevraagd en ik heb gemeend hier op passende wijze invulling aan te geven. Daarnaast geldt dat voor een slagvaardige uitvoering het zelfstandig kunnen verrichten van privaatrechtelijke rechtshandelingen vereist is, zoals de inhuur van personeel en het aangaan van verplichtingen voor de diverse activiteiten. Door de stichtingsvorm is dit mogelijk.”

¹ Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor, CBS i.s.m. RIVM 2016.

² Website jongerenopgezondgewicht.nl

Op 1 januari 2015 was de stichting JOGG een feit. De doelstellingen van de stichting voor de periode 2015 - 2020 zijn in een ambitieakkoord verwoord (zie ook hoofdstuk 3). De Algemene Rekenkamer heeft bij de oprichting van de stichting aandacht gevraagd voor de evaluatie van stichtingsvorm. De Staatssecretaris heeft toegezegd om dit ongeveer twee jaar na oprichting van de stichting te doen. Bureau HHM is door het ministerie van VWS gevraagd deze evaluatie uit te voeren. Het voorliggende rapport bevat de uitkomsten van deze evaluatie.

1.2 Vraagstelling

De centrale vraag bij deze evaluatie:

In welke mate heeft de stichting Jongeren Op Gezond Gewicht effectief en efficiënt bijgedragen aan de doelstellingen die zijn geformuleerd in het werkplan (instellings-subsidie), die voortvloeien uit de beleidsdoelstellingen van VWS op overgewicht en obesitas bij kinderen. Zowel wat betreft de interne organisatie als de activiteiten die zij heeft ontplooid.

Bij deze vraag gaat het erom of de stichting als gekozen rechtsvorm voordelen biedt ten opzichte van de convenantconstructie. Met deze evaluatie moet duidelijk worden of de bijdrage van de stichting wordt ervaren zoals die bij de oprichting is beoogd:

- Onafhankelijkheid ten opzichte van partners en partijen, financieel, inhoudelijk en in de uitvoering van activiteiten.
- Transparantie van bestuur en besluitvorming.
- Slagvaardigheid in de uitvoering.
- Doelrealisatie (effectiviteit en efficiëntie van de stichting als rechtsvorm).

De voorliggende evaluatie is géén effectiviteitsonderzoek. Effectiviteit en efficiëntie komen wel aan de orde in het licht van de resultaten van de stichting als rechtsvorm, maar dit onderzoek doet geen uitspraken over behaalde resultaten van de stichting JOGG op zich.

In het verlengde van de centrale vraag heeft het ministerie van VWS de volgende deelvragen geformuleerd:

1. In hoeverre heeft de subsidie aan de stichting JOGG bijgedragen aan het al dan niet behalen van de doelstellingen van de Rijksoverheid op overgewicht/obesitas bij kinderen?
2. Versterken de verschillende programma's binnen JOGG elkaar voldoende; brengt deze manier van werken de doelstellingen dichterbij?
3. Is de focus in ambitie en doelstelling op jongeren en uitgedrukt in onder andere daling van het BMI nog voldoende actueel, passend/werkbaar?
4. Blijkt achteraf een stichting de meest logische rechtsvorm te zijn en is deze rechtsvorm wenselijk om de activiteiten gericht op preventie en daling van

- overgewicht uit te kunnen voeren (in vergelijking met een convenantconstructie, zoals het geval was tot en met 2014)?
5. Hoe wordt invulling gegeven aan de samenwerking met andere partijen: publiek, privaat en maatschappelijk/kennis en relevante aangrenzende programma's als Gezond in... en Gezonde School? Zowel partners als niet-partners. Hoe ervaren andere partijen de samenwerking?
 6. In hoeverre voorziet de stichting JOGG (in de huidige vorm) in de behoefte van gemeenten?
 7. In hoeverre zet de stichting JOGG in op lokale toepassing van effectieve maatregelen of maatregelen met plausibele effectiviteit, in aansluiting op hetgeen onderzocht is in de IBO Gezonde Leefstijl 2016?

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk beschrijven we manier waarop we het onderzoek hebben uitgevoerd. Hoofdstuk drie geeft een korte schets van de doelstellingen, werkwijze en organisatie van de stichting. De resultaten van het onderzoek presenteren we in hoofdstuk vier. De conclusies en aanbevelingen geven we weer in hoofdstuk vijf.

2. Onderzoeksaanpak

In dit hoofdstuk beschrijven we de wijze waarop we de evaluatie uitvoerden. Onze evaluatie richt zich op het functioneren van de stichting JOGG en de bijdrage die de stichting levert aan de doelstellingen van het ambitieakkoord Jongeren op gezond gewicht. Daarom is het van belang te weten hoe de stichting te werk gaat, hoe dit wordt ervaren door de diverse stakeholders en welk effect dit heeft in de ogen van medewerkers en stakeholders.

2.1 Onderzoeksstappen

Onze aanpak bestond uit vijf hoofdstappen:

1. Deskresearch
2. Interviews met medewerkers van de stichting
3. Interviews met stakeholders van de stichting
4. Analyse en reflectie
5. Rapportage

1. Deskresearch

Door middel van deskresearch vormden we eerst een goed beeld van de dynamiek in het veld en de plek van de stichting daarbinnen. We analyseerden documenten over de keuze voor en oprichting van de stichting, de interne organisatie van JOGG, over partnerschap en (inhoudelijke) activiteiten en resultaten van JOGG, et cetera. Een overzicht van de bestudeerde documenten is terug te vinden in bijlage 1.

2. Interviews met medewerkers van de stichting

Vervolgens vormden wij ons een beeld van de organisatie, aansturing en werkwijze van het landelijk bureau van de stichting, van de activiteiten die ontplooid worden en van de resultaten die zijn behaald. Daarvoor hebben we interviews gehouden met medewerkers van de stichting. We hebben gesproken met de directeur, de manager Communicatie & Strategie, de programmamanager Gezonde Omgeving & Publiek-Private Samenwerking, de bestuurssecretaris (tevens adviseur Gezonde Omgeving) en twee senior JOGG-adviseurs.

3. Interviews met stakeholders van de stichting

Daarna haalden we bij partners van JOGG opvattingen en ervaringen op over de onafhankelijkheid, slagvaardigheid, transparantie en doelrealisatie van de stichting. We spraken met beleidsmatig en bestuurlijk betrokken medewerkers van het ministerie van VWS, gemeenten met en zonder JOGG-aanpak, bedrijfspartners, maatschappelijke partners, kennispartners en wetenschappers. Een overzicht van de respondenten staat in bijlage 2. Voor deze (semigestructureerde) interviews stelden we een gespreksleidraad op. Een deel van de gesprekken was face to face, een deel telefonisch. Bij alle gesprekken benadrukten we de anonimiteit van respondenten, zodat zij vrijuit konden spreken.

4. Analyse en reflectie

Met voorgaande stappen hebben we input verzameld over het functioneren van de stichting. In de analysefase hebben we deze input verwerkt en geanalyseerd. Dat heeft geleid tot bevindingen in relatie tot de centrale vraag in hoeverre de stichting

bijdraagt aan de doelen die bij de oprichting van JOGG werden beoogd. Deze bevindingen hebben we in een reflectiegesprek voorgelegd aan een vertegenwoordiging van het bestuur van JOGG. Het doel van deze reflectiestap was om de visie van het bestuur op onze bevindingen te vernemen.

5. Rapportage

De laatste stap van onze aanpak betrof het opstellen van de voorliggende rapportage.

3. Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht

In dit hoofdstuk beschrijven we de stichting JOGG, de doelstellingen, de interne organisatie, de partners en de behaalde resultaten.

3.1 Ambitie en programma's stichting JOGG

De stichting JOGG streeft samen met haar partners naar een samenleving waarin alle kinderen en jongeren wonen, leren, recreëren en werken in een gezonde omgeving met aandacht voor gezonde leefstijl in het algemeen en voor een gezond gewicht in het bijzonder. Een samenleving waarin een gezonde leefstijl de normaalste zaak van de wereld is en gezonde keuzes de gemakkelijkste keuzes zijn. Tot 2020 heeft JOGG de volgende doelstellingen:

- Werken aan een gezonde omgeving met structureel aandacht voor een gezonde leefstijl in het algemeen en voor een gezond gewicht in het bijzonder, waarmee tenminste 1 miljoen kinderen en jongeren worden bereikt.
- In 75 JOGG-gemeenten een stijging van het aantal kinderen en jongeren op een gezond gewicht.

Om deze doelstellingen te realiseren heeft JOGG twee inhoudelijke programma's: 'De JOGG-aanpak' en 'De Gezonde Omgeving'. Deze programma's worden ondersteund door 'Communicatie en Marketing'.

JOGG-aanpak

De *JOGG-aanpak* is een lokale integrale aanpak van overgewicht die wordt uitgevoerd in en door JOGG-gemeenten. De stichting zet met deze aanpak in op vijf pijlers:

- politiek bestuurlijk draagvlak;
- publiek-private samenwerking;
- sociale marketing;
- verbinding van preventie en zorg;
- monitoring en evaluatie.

De focus ligt op *ondersteuning van de lokale organisatie* van de aanpak voor gezond gewicht bij kinderen en jongeren. Lokaal moet beleidscapaciteit aanwezig zijn en uitvoeringscapaciteit in de persoon van een JOGG-regisseur. Gemeenten richten zich binnen een JOGG-aanpak primair op wijken waar het probleem van overgewicht bij jongeren het grootst is. JOGG hanteert het uitgangspunt dat het tij kan worden gekeerd door het betrekken, bundelen en inrichten van alle publieke, private en maatschappelijke krachten in de samenleving om een gezond aanbod en de gezonde omgeving te creëren. Publiek-private samenwerkingen genereren de noodzakelijke creativiteit en slagkracht.

Het ondersteuningsaanbod van de stichting sluit aan bij de fase waarin een gemeente zit. JOGG onderscheidt drie fasen:

- 1^e fase: opbouw en organisatie van de lokale integrale JOGG-aanpak;
- 2^e fase: borgen van de aanpak en boeken van resultaten;
- 3^e fase: realiseren en delen van resultaten, delen van kennis en versterken van de JOGG-beweging.

Gezonde Omgeving

Het programma *Gezonde Omgeving* richt zich op het verbeteren van de omgeving op scholen, sportverenigingen en op de werkvloer. Hieronder voert JOGG verschillende deelprogramma's uit: 'team:fit', 'gezonde school(omgeving)' en 'gezonde werkvloer'.

Communicatie en Marketing

De twee inhoudelijke programma's worden ondersteund vanuit *Communicatie en Marketing*. Met het communicatiebeleid wordt beoogd om zichtbaar te zijn in de samenleving, een rol te spelen in de complexe discussie over gezonde leefstijl en om resultaten landelijk en lokaal zichtbaar te maken. De marketingactiviteiten richten zich op de doelgroep (kinderen, jongeren en ouders) en hebben betrekking op de ontwikkeling en implementatie van campagnes op de kernthema's 'meer bewegen', 'het drinken van water' en 'het eten van groenten'.

3.2 Organisatie stichting JOGG

JOGG is een zelfstandige stichting met een ANBI-status. De stichting is eind 2014 opgericht en 1 januari 2015 gestart. JOGG heeft een bestuur (belast met besturen van de stichting) en een Raad van Toezicht (belast met het toezicht houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken). De stichting is gevestigd in Den Haag en heeft een landelijk bureau³ onder leiding van een directeur en een managementteam. De stichting biedt via JOGG-adviseurs, coaches en experts⁴ ondersteuning en advies aan gemeenten voor de uitvoering van de inhoudelijke programma's (JOGG-aanpak en Gezonde Omgeving) en bewaakt daarbij de samenhang tussen de programma's. Daarnaast voorziet het bureau in landelijke communicatie- en marketingactiviteiten en de ondersteuning en advisering op het gebied van communicatie en marketing aan gemeenten.

De stichting JOGG wordt gefinancierd door de rijksoverheid (projectsubsidie vanuit het ministerie van VWS) en door bijdragen van JOGG-gemeenten, platformpartners en bedrijfspartners. Jaarlijks wordt financiële verantwoording afgelegd aan het bestuur en aan de subsidieverlener VWS.

In 2016 is een wetenschappelijke adviescommissie Jongeren Op Gezond Gewicht ingesteld. Het doel van de commissie is het adviseren over landelijke en lokale monitor- en evaluatievraagstukken en over de effectiviteit van de JOGG-aanpak en het programma Gezonde Omgeving.

3.3 Samenwerkingspartners

Om haar doelen te behalen werkt de stichting intensief samen met verschillende organisaties uit de publieke en private sector. Deze organisaties zijn als partner aan

³ Het landelijk bureau had in 2016 een formatie van 22 fte.

⁴ De 'JOGG-adviseurs' vormen vanuit de landelijke organisatie Jongeren Op Gezond Gewicht de schakel naar de JOGG-regisseur en lokale professionals. De lokale JOGG-regisseur wordt bij de opstart van de aanpak de eerste zes maanden door 'JOGG-coaches' ondersteund. Het doel van een coachtraject is om de opstart van de JOGG-aanpak een impuls te geven en de gemeente voor te bereiden op de verdere implementatie van de JOGG-aanpak. Daarnaast zijn voor advies op maat inhoudelijke 'JOGG-experts' beschikbaar met kennis van specifieke onderwerpen.

JOGG verbonden. Er worden drie categorieën partners onderscheiden: ‘maatschappelijke partners’, ‘kennispartners’ en ‘bedrijfspartners’. Een overzicht van deze partners is terug te vinden in bijlage 3.

De *maatschappelijke en kennispartners* zijn verenigd in een partnerplatform. Volgens het ‘Reglement partnerschap’ van de stichting moeten alle partners afkomstig zijn uit een voor de doelstelling van jongeren op gezond gewicht relevant werkerterrein, intrinsiek gemotiveerd en bereid om de eigen deskundigheid en het eigen netwerk ter beschikking te stellen. Met partners uit het partnerplatform werkt JOGG samen op het gebied van communicatie, kennisontwikkeling en -uitwisseling en ondersteuning van de programma’s JOGG-aanpak en Gezonde Omgeving. Deze partners adviseren het bestuur van JOGG gevraagd en ongevraagd. Hun advies is niet bindend.

Daarnaast kent JOGG landelijke *bedrijfspartners*. In een visie op publiek-private samenwerking (PPS) heeft JOGG uitgangspunten voor samenwerking met bedrijfspartners uitgewerkt (bijlage 4). Belangrijk daarbij is dat de samenwerking bijdraagt aan de doelstellingen van de stichting én geloofwaardig is. Met bedrijfspartners focust JOGG op meerjarige samenwerkingsverbanden met wederzijdse betrokkenheid, helderheid over het belang van samenwerking, regelmatige evaluatie op gezamenlijke doelen en resultaatafspraken. De bijdrage (financieel en in natura) van bedrijfspartners wordt besteed aan de concrete activiteiten die de bedrijfspartners samen met JOGG organiseren. Bedrijfspartners hebben geen zeggenschap over het beleid van JOGG; ze kunnen niet deelnemen aan het partnerplatform.

Om gemeenten te ondersteunen worden activiteiten van bedrijfspartners gebundeld en aan JOGG-gemeenten aangeboden. Landelijke campagnes en activiteiten moeten het werk van de lokale professionals ondersteunen en kunnen naar de lokale situatie worden vertaald. Elke JOGG-gemeente kiest zelf met welke bedrijven zij wil samenwerken en maakt eigen afspraken; JOGG ondersteunt de gemeenten hierbij met de landelijke visie op publiek private samenwerking.

3.4 Resultaten JOGG

Stichting JOGG rapporteert periodiek over behaalde successen gerelateerd aan de doelstellingen en aan de *JOGG-aanpak* en het programma *Gezonde Omgeving*.

In figuur 1 geven we op hoofdlijn de ontwikkeling van de resultaten van de stichting JOGG weer vanaf de oprichting van de stichting in 2014 tot en met de meest actuele resultaten uit 2017. De behaalde resultaten zijn in jaarverslagen en factsheets meer uitgebreid beschreven.

Figuur 1. Resultaten Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht 2014-2017

4. Bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijven we de bevindingen van ons onderzoek. Daarbij gaan we achtereenvolgens in op de onafhankelijkheid, transparantie, slagvaardigheid en doelrealisatie van de stichting JOGG. Per aspect gaan we zowel in op het effect van de overgang naar de nieuwe rechtsvorm als op het aspect ‘an sich’. Omdat aspecten met elkaar samenhangen, komen sommige bevindingen bij meerdere thema’s aan de orde.

4.1 Onafhankelijkheid

Er is gekozen voor de oprichting van een stichting, omdat JOGG in deze rechtsvorm een onafhankelijke positie inneemt ten opzichte van de diverse betrokken private en publieke partijen. Daarmee wordt tegemoetgekomen aan de wens van partners voor gelijkwaardigheid in de samenwerking. Een stichting kan een diversiteit aan partners binden, wat behulpzaam is bij het realiseren van de doelstellingen.

Onafhankelijkheid en de overgang van convenant naar stichting

De respondenten die JOGG kennen uit de tijd van het convenant, geven aan dat het oprichten van de stichting heeft geleid tot meer onafhankelijkheid ten opzichte van deelnemende publieke en private partijen. Dit komt onder meer doordat de invloed van private partijen (statutair) is ingeperkt. Zo zijn bedrijfspartners uitgesloten van het partnerplatform. Respondenten geven ook aan dat JOGG een heldere visie op publiek-private samenwerking heeft geformuleerd. In deze visie beschrijft JOGG onder andere hoe zij ervoor waakt dat samenwerking met bijvoorbeeld bedrijven uit de voedingsmiddelenindustrie leidt tot belangenverstrengeling (zie ook bijlage 4).

Onafhankelijkheid ‘an sich’

In de akte van oprichting van de stichting JOGG is opgenomen dat het bestuur bestaat uit minimaal vijf en ten hoogste zeven personen, die afkomstig zijn uit en/of werkzaam zijn in voor de stichting relevante werkerreinen: gemeenten en/of lokale politiek, voedingsaanbod, bewegen en sport, onderwijs, maatschappelijke organisaties/gezondheidsfondsen en bedrijfsleven. Voor de werkerreinen voedingsaanbod en bedrijfsleven zijn er al enige tijd vacatures. Het bestuur van de stichting geeft aan dat vertegenwoordiging van de voedingsindustrie via het partnerplatform in principe voldoende is vormgegeven en dat een plaats in het bestuur niet noodzakelijk is. Bovendien kan de onafhankelijkheid van JOGG ten opzichte van de partners zo nog beter worden gewaarborgd.

De keuze voor en de noodzaak van publiek-private samenwerking om een bijdrage te leveren aan de doelstellingen van JOGG, wordt door alle respondenten onderschreven. De samenwerking met private partijen moet volgens respondenten wel geloofwaardig zijn. De visie op publiek-private samenwerking die JOGG in 2016 heeft opgesteld helpt volgens respondenten nadrukkelijk bij het bewaken van de onafhankelijkheid. Er zijn respondenten die vinden dat JOGG haar onafhankelijke positie moet gebruiken om andere maatschappelijke initiatieven te steunen, zoals op het gebied van kindermarketing. Andere respondenten zijn hier op tegen.

Het ministerie van VWS is de belangrijkste financier van de stichting. JOGG vraagt jaarlijks een instellingssubsidie aan. De invloed vanuit het ministerie op het beleid van JOGG is daarmee beperkt. Bij oprichting van de stichting was het de intentie dat deelnemers geleidelijk aan een relatief hogere bijdrage zouden leveren, zodat de stichting minder afhankelijk zou zijn van de instellingssubsidie. Realisatiecijfers over 2015, 2016 en 2017 laten het volgende beeld zien:

	2017 ⁵	2016	2015
Subsidie VWS	80,2%	73,8%	76,8%
Bijdragen gemeentes	11,1%	12,7%	15,2%
Bijdragen overig	8,7%	13,5%	8,0%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%

Een groot deel van de post ‘bijdragen overig’ is afkomstig van bedrijfspartners. Het ministerie van VWS stuurt momenteel niet op afbouw van de subsidie; het vraagstuk overgewicht blijft de komende jaren nog relevant.

Enkele respondenten koppelen de onafhankelijkheid van JOGG aan de financiële bijdrage van bedrijfspartners. De bijdragen van het ministerie van VWS en de gemeentes worden niet als ‘bedreiging’ voor de onafhankelijkheid gezien. Deze respondenten vragen zich af of het risico van de eventuele imagoschade van JOGG opweegt tegen de financiële bijdragen van bedrijfspartners.

De respondenten zijn tevreden over de rol en het functioneren van de directeur van JOGG. Opgemerkt wordt dat JOGG ‘is gegroeid’ als organisatie en veel professioneler is gaan werken. In lijn hiermee wordt vanuit het bestuur de suggestie gedaan om de RvB en RvT om te vormen tot een vorm van toezichhoudend bestuur.

4.2 Transparantie

In de tijd van het Convenant Gezond Gewicht was JOGG gevestigd in het pand van een advies- en communicatiebureau. Ook alle noodzakelijke rechtshandelingen werden door dit bureau uitgevoerd. Deze constructie was voor private en publieke partners niet langer acceptabel omdat men dit onvoldoende transparant vond. Ook de Tweede Kamer benadrukte meermalen het belang van transparantie en een herleidbare inzet, mede gezien het substantiële subsidiebedrag vanuit het ministerie van VWS.

Transparantie en de overgang van convenant naar stichting

Transparantie en herleidbare inzet van middelen afkomstig van publieke en private partijen is een van de uitgangspunten van de stichting JOGG. Vanuit de eigen financiële administratie van de stichting kan de koppeling tussen middelen en (sub)doelen beter inzichtelijk worden gemaakt dan toen rechtshandelingen nog via een derde partij verliepen. Respondenten geven aan dat nu voldoende transparantie bestaat over de herkomst en de besteding van de middelen:

⁵ Voor 2017 betreft het voorlopige cijfers.

- Voor het algemeen publiek wordt via de website op hoofdlijnen inzicht geboden in de financiën van JOGG.
- Het *Ministerie van VWS* ontvangt jaarlijks een gedetailleerde verantwoording over de ontvangen subsidie. Ook zijn er maandelijks gesprekken tussen de directeur van JOGG met de ‘accounthouder’ van het ministerie van VWS.
- Respondenten van *gemeenten* geven aan dat zij geen behoefte hebben aan een gedetailleerde verantwoording over hun financiële bijdrage. Sommige gemeenten vinden hun financiële bijdrage relatief hoog, maar hebben vertrouwen in een juiste besteding van de middelen door JOGG.
- De geïnterviewde *platformpartners* geven aan eveneens geen behoefte hebben aan een gedetailleerde verantwoording over hun financiële bijdrage.
- Enkele *bedrijfpartners* geven aan het op prijs te stellen dat JOGG op eigen initiatief inzicht geeft in de besteding van hun financiële bijdrage.

JOGG sluit in toenemende mate overeenkomsten met (bedrijfs)partners waarin afspraken zijn vastgelegd over de wijze van samenwerken. Dit biedt beide partijen volgens respondenten meer helderheid over de wederzijdse verwachtingen waardoor de onderlinge samenwerking beter verloopt. Deze samenwerkingsovereenkomsten worden periodiek geëvalueerd. Ook op de website van JOGG is per bedrijfspartner aangegeven waaruit de samenwerking bestaat. Bij sommige bedrijfpartners is dit globaal omschreven (bijvoorbeeld bij Unilever en Zilveren Kruis), terwijl dit bij andere bedrijfpartners concreet is weergegeven (zoals bij KOMPAN en Nutricia).

Transparantie ‘an sich’

De visie van JOGG op publiek private samenwerking draagt volgens de respondenten bij aan meer transparantie over de uitgangspunten en de werkwijze van JOGG in de samenwerking. Overigens blijkt uit het onderzoek dat nog niet alle partners op de hoogte zijn van het bestaan van en/of bekend zijn met de inhoud van deze visie. Een aantal respondenten geeft aan dat JOGG nadrukkelijker zou mogen communiceren over de visie op publieke private samenwerking. Transparantie over uitgangspunten die JOGG hanteert bij publiek private samenwerking, voorkomt volgens respondenten dat in de publieke opinie het beeld van beïnvloeding door het bedrijfsleven ontstaat.

Naast de *JOGG-aanpak* voert JOGG het programma de *Gezonde Omgeving* uit. Onder dit programma valt het *Akkoord Gezonde Voeding op Scholen*. De stichting is daarbij verantwoordelijk voor de coördinatie en is aanspreekpunt voor partijen. Dit akkoord is ondertekend door een aantal partijen die invloed hebben op het aanbod en de uitstraling van het voedings- en drankenaanbod in de scholen. Voor het algemeen publiek is niet direct duidelijk waarin deze ondertekenaars zich onderscheiden van de landelijke bedrijfpartners van de JOGG-aanpak, temeer omdat de ondertekenaars soms het JOGG-logo gebruiken in hun (marketing)uitingen.⁶ Volgens respondenten kan dit de suggestie wekken dat partijen als Coca Cola en Mars partners zijn van JOGG, terwijl dit niet het geval is. Voor de beeldvorming rondom de onafhankelijkheid kan dit een averechts effect hebben.

⁶ De ondertekenaars van het akkoord behoren het JOGG-logo niet te gebruiken, ze zijn wel gerechtigd om zich als partner van het akkoord kenbaar te maken.

4.3 Slagvaardigheid

Om slagvaardig te kunnen zijn moet JOGG zelfstandig rechtshandelingen kunnen uitvoeren. Denk hierbij aan het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten met partners, het innen van publieke en private bijdragen, het inhuren van personeel, het aangaan van verplichtingen voor activiteiten, et cetera.

Slagvaardigheid en de overgang van convenant naar stichting

Alle respondenten zijn positief over de huidige slagvaardigheid van de stichting. Zo kan de directeur van het bureau van JOGG zelfstandig beslissen binnen het gegeven mandaat en hoeven rechtshandelingen niet langer via een derde partij te verlopen zoals in de tijd van het Convenant Gezond Gewicht.

Slagvaardigheid ‘an sich’

Doordat de concrete uitwerking van de JOGG-aanpak (ook) op lokaal niveau plaats vindt, is JOGG afhankelijk van de medewerking en daadkracht van gemeenten. Ook op lokaal niveau wordt gewerkt met publiek-private samenwerking. De landelijke visie van JOGG helpt gemeenten met het maken van keuzes daarin.

Respondenten vinden dat het partnerplatform slagvaardiger kan opereren. Tijdens de bijeenkomsten van het partnerplatform wordt voornamelijk informatie gedeeld door JOGG. Betrokkenen suggereren om werkgroepen te organiseren met partners rondom bepaalde vraagstukken. Omdat bedrijfspartners ook bilateraal contacten hebben met andere leden van het partnerplatform, kan daar volgens sommige bedrijfspartners meer profijt uit gehaald worden. Door eerst op landelijk niveau aan thema's te werken kan vervolgens gemakkelijker lokale uitrol plaatsvinden.

JOGG heeft samenwerkingsovereenkomsten gesloten met een groot aantal partners. Diverse respondenten geven aan dat het sluiten van samenwerkingsovereenkomsten heeft geholpen bij onderlinge afstemming en daarmee heeft bijgedragen aan het realiseren van gezamenlijke doelstellingen. Een aantal partners van JOGG heeft doelstellingen die in het verlengde liggen van of overlappen met de doelstellingen van JOGG. Juist in die gevallen is goede afstemming gewenst: waar trekken partijen samen op, welke interventies worden in welk ‘programma’ uitgevoerd, welke partijen worden door wie benaderd, et cetera.

4.4 Doelrealisatie

Respondenten geven aan dat de stichting JOGG een belangrijke bijdrage levert aan het bevorderen van een gezonde leefstijl bij kinderen en jongeren en daarmee op het gezond gewicht. Opgemerkt wordt dat de bijdrage van JOGG niet moet worden versmald tot het stimuleren van de afname van de BMI, omdat JOGG daar zelf niet direct invloed op kan uitoefenen.

Een aantal respondenten geeft aan dat de causaliteit en het relatieve aandeel van verschillende onderdelen van de werkwijze van JOGG én andere programma's en initiatieven, (nog) niet overtuigend wetenschappelijk zijn aangetoond. De aanpak als geheel (lokale multidisciplinaire programma's gericht op overgewicht, met aandacht voor voeding en beweging) lijkt echter effect te hebben (plausibel). Dit beeld komt ook naar voren in de IBO-rapportage Gezonde Leefstijl (2016).

De Wetenschappelijke Advies Commissie van JOGG (WAC) gaat nader onderzoek doen naar de effecten van de interventies en op de vraag hoe de effecten het beste zijn te meten. Diverse respondenten geven aan dat interventies belangrijke waarde hebben als middel voor meer bewustwording op dit thema.

De JOGG-aanpak wordt uitgevoerd door JOGG-gemeenten. Er zijn verschillende factoren die een rol spelen in de afweging van gemeenten om wel of niet deel te nemen aan de JOGG-aanpak:

- Kleine gemeenten haken soms niet aan vanwege de financiële bijdrage die gevraagd wordt en de eis om voor een aantal uren per week een JOGG-regisseur en beleidsmedewerker aan te stellen.
- Een andere reden voor gemeenten om niet deel te nemen aan JOGG is dat de JOGG-aanpak onvoldoende toevoegt aan de eigen aanpak van overgewicht.

De stichting JOGG speelt hierop in door:

- In regio's met (veel) kleine gemeenten regionale samenwerking te faciliteren.
- Aangepaste deelname-eisen te hanteren voor gemeenten in de derde fase.

Gemeenten oordelen verschillend over deze aanpassingen in de voorwaarden om een JOGG-gemeente te mogen worden. Zo willen sommige gemeenten dat JOGG deze voorwaarden strikter gaat hanteren, terwijl andere gemeenten ervoor pleiten dat vrijblijvend en flexibel gebruik kan worden gemaakt van de kennis en het netwerk van JOGG. Dit laatste kan overigens ook in een andere vorm dan het 'JOGG-stempel'.

Naast de activiteiten van JOGG is er een breed scala aan andere initiatieven die een gezonde leefstijl promoten en gezond gewicht willen bevorderen. Deze richten zich op jeugdigen én volwassenen. Het gaat onder meer landelijke, regionale en lokale initiatieven die veelal (mede) gefinancierd worden vanuit publieke middelen, zoals 'Alles is Gezondheid', 'De Gezonde School' en 'Sport en Bewegen in de Buurt'. In het kader van de effectiviteit van dit geheel aan maatregelen en een efficiënte inzet van beschikbare middelen vraagt dit om duidelijke regie. Op landelijk niveau zien respondenten een belangrijke rol weggelegd voor het ministerie van VWS, waarbij diverse malen is verwezen naar het preventieakkoord dat wordt opgesteld tussen betrokken partijen. JOGG geeft zelf aan dat zij met name op lokaal niveau zorgdragen voor samenhang zodat initiatieven elkaar kunnen versterken.

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk beantwoorden we de onderzoeksvragen en doen we aanbevelingen.

5.1 Conclusies

Uit onze evaluatie blijkt dat stakeholders over het algemeen veel waardering hebben voor het werk dat de stichting JOGG verricht en de ontwikkeling die de organisatie sinds begin 2015 heeft doorgemaakt. Het (landelijk) bureau is gegroeid naar een volwassen organisatie.

Het onderzoek bevestigt de keuze die gemaakt is voor de overgang van de convenant naar de stichtingsvorm. JOGG wordt sinds de oprichting van de stichting, gezien als meer onafhankelijk, transparant en slagvaardig dan in de periode van het convenant.

Onafhankelijkheid

De publiek private samenwerking op het gebied van gezond gewicht bij kinderen en jongeren wordt door alle betrokkenen als cruciaal gezien. Doordat JOGG nu een stichting is kan zij onafhankelijker opereren ten opzichte van publieke en private partijen. Zo is de invloed van betrokken private partijen statutair beperkt, zodat bedrijfspartners geen invloed hebben op het beleid van de stichting. De visie van JOGG op publiek private samenwerking vormt volgens respondenten een belangrijke basis voor het waarborgen van de onafhankelijkheid van JOGG in de samenwerking met partners.

Transparantie

Vanuit de eigen administratie van JOGG kan beter de koppeling inzichtelijk worden gemaakt tussen de financiële middelen en de geleverde inzet. Dit draagt bij aan het transparant opereren van JOGG. Ook samenwerkingsovereenkomsten die de Stichting afsluit met haar partners dragen volgens respondenten bij aan de transparantie van JOGG. Dit schept duidelijkheid over wederzijdse verwachtingen en maakt duidelijk wat samenwerking inhoudt, zowel tussen betrokken partners als voor derden.

Slagvaardigheid

JOGG kan nu slagvaardiger opereren, doordat zij zelfstandig rechtshandelingen kan uitvoeren en zij hiervoor niet meer afhankelijk is van derden. Als stichting kan JOGG zelf samenwerkingsovereenkomsten aangaan, de publieke en private bijdragen innen, verplichtingen aangaan, et cetera.

Er zijn ook aandachtspunten naar voren gekomen tijdens de evaluatie. Deze komen aan de orde bij de beantwoording van de deelvragen. Daarbij gaan we ook in de vraag of de overgang van de convenantsvorm naar de stichtingsvorm heeft bijgedragen aan de doelrealisatie van JOGG.

1. *In hoeverre heeft de subsidie aan stichting JOGG bijgedragen aan het al dan niet behalen van de doelstellingen van de Rijksoverheid op overgewicht/obesitas bij kinderen?*

Respondenten vinden dat JOGG een belangrijke bijdrage levert aan het bevorderen van een gezonde leefstijl bij kinderen en jongeren en daarmee een positief effect heeft op een gezond gewicht. De parameters waarmee JOGG inzicht biedt in de effecten laten een positieve ontwikkeling zien.

Een aantal respondenten geeft aan dat de causaliteit en het relatieve aandeel van verschillende onderdelen van de werkwijze van JOGG én andere programma's en initiatieven, (nog) niet overtuigend wetenschappelijk zijn aangetoond. De aanpak als geheel lijkt echter effect te hebben (plausibel). Diverse respondenten geven aan dat interventies ook al een waarde hebben als middel voor meer bewustwording op dit thema.

2. *Versterken de verschillende programma's binnen JOGG elkaar voldoende; brengt deze manier van werken de doelstellingen dichterbij?*

De samenhang van de programma's 'JOGG-aanpak', 'De Gezonde Omgeving' en 'Communicatie en Marketing' hebben we niet expliciet onderzocht (dat onderwerp maakte deel uit van de IBO Gezonde Leefstijl).

Wat wel naar voren komt is dat voor het algemeen publiek het niet zonder meer duidelijk is waarin ondertekenaars van het Akkoord Gezonde Voeding op Scholen (onderdeel van 'De Gezonde omgeving') verschillen van de landelijke bedrijfspartners van de JOGG-aanpak. Dit kan vragen oproepen over de (on)afhankelijkheid van JOGG.

3. *Is de focus in ambitie en doelstelling op jongeren en uitgedrukt in onder andere daling van het BMI nog voldoende actueel, passend/werkbaar?*

Noch bij de stichting noch bij de stakeholders bestaat er op dit moment behoefte om de ambities aan te passen. Toespitsing van de doelstelling van JOGG op enkel een daling van het BMI wordt niet bepleit, omdat JOGG daar zelf niet direct invloed op kan uitoefenen.

De aanpak die JOGG toepast zou echter evenwel ook op andere beleidsterreinen toepasbaar zijn. Dit zou verkend kunnen worden in relatie tot de ontwikkeling van het Nationaal Preventieakkoord gericht op roken en overgewicht.

4. *Blijkt achteraf een stichting de meest logische rechtsvorm te zijn, en is deze rechtsvorm wenselijk om de activiteiten gericht op preventie en daling van overgewicht uit te kunnen voeren (in ieder geval in vergelijking met een convenantconstructie, zoals het geval was tot en met 2014)?*

In vergelijking met de convenantconstructie wordt de stichting ervaren als meer onafhankelijk, transparant en slagvaardig. Daarmee komt de gekozen rechtsvorm tegemoet aan de bezwaren die waren geuit tegen de convenantconstructie.

5. *Hoe wordt invulling gegeven aan de samenwerking met andere partijen: publiek, privaat en maatschappelijk/kennis, en relevante aangrenzende programma's als Gezond in... en Gezonde School? Zowel partners als niet-partners. Hoe ervaren andere partijen de samenwerking?*

JOGG sluit in toenemende mate samenwerkingsovereenkomsten met (bedrijfs-) partners (waar landelijk en lokaal mee wordt samengewerkt). Dit creëert meer helderheid over de wederzijdse verwachtingen waardoor de onderlinge samenwerking beter verloopt. De overeenkomsten worden periodiek geëvalueerd en indien nodig bijgesteld.

De maatschappelijke en kennispartners zijn verenigd in het partnerplatform. De partners uit het partnerplatform en JOGG werken samen op het gebied van communicatie, kennisontwikkeling en -uitwisseling en de ondersteuning van de programma's JOGG-aanpak en Gezonde Omgeving. Het partnerplatform adviseert het bestuur gevraagd en ongevraagd; dit advies is niet bindend.

Respondenten vinden dat het partnerplatform slagvaardiger kan opereren. Tijdens de bijeenkomsten van het partnerplatform wordt voornamelijk informatie gedeeld door JOGG. Betrokkenen suggereren om werkgroepen te organiseren met partners rondom bepaalde vraagstukken. Omdat bedrijfspartners ook bilateraal contacten hebben met andere leden van het partnerplatform, kan daar volgens sommige bedrijfspartners meer profijt uit gehaald worden.

De keuze voor en de noodzaak van publiek private samenwerking om een bijdrage te leveren aan de doelstellingen van JOGG wordt door vrijwel alle respondenten onderschreven. Deze samenwerking met private partijen moet echter wel geloofwaardig zijn. Respondenten prijzen in dat kader de visie op PPS die JOGG in 2016 heeft opgesteld. Die visie helpt bij het bewaken van de onafhankelijkheid.

6. *In hoeverre voorziet de stichting JOGG, in de huidige vorm, in een behoefte van gemeenten?*

De JOGG-aanpak wordt uitgevoerd door (individuele) JOGG-gemeenten. Inmiddels zijn er 128 gemeenten die deelnemen. We hebben ook gevraagd naar de redenen waarom sommige gemeenten (nog) niet deelnemen aan de JOGG-aanpak:

- Kleine gemeenten haken soms niet aan vanwege de financiële bijdrage die wordt gevraagd en de eis om voor een aantal uren per week een JOGG-regisseur en beleidsmedewerker aan te stellen.
- Een andere reden voor gemeenten om niet deel te nemen aan JOGG is dat de JOGG-aanpak onvoldoende toevoegt aan de eigen aanpak van overgewicht.

De stichting JOGG speelt hierop in door:

- In regio's met (veel) kleine gemeenten een regionale samenwerking te faciliteren.
- Aangepaste deelname-eisen te hanteren voor gemeenten in de derde fase.

7. *In hoeverre zet de stichting JOGG in op lokale toepassing van effectieve maatregelen of maatregelen met plausible effectiviteit, in aansluiting op hetgeen onderzocht is in de IBO Gezonde Leefstijl 2016?*

Volgens de IBO Gezonde Leefstijl bestaan er nog geen bewezen effectieve maatregelen gericht op de aanpak van overgewicht. Het programma JOGG (lokale multidisciplinaire programma's gericht op overgewicht, met aandacht voor voeding

en beweging) wordt als plausibel effectief⁷ aangemerkt. Verder is er beperkte evidentie dat de aanpak via scholen zoals het programma “Gezonde school” ertoe leidt dat jongeren gezonder eten, maar een effect op overgewicht is niet aangetoond.

De stichting JOGG heeft met cateraars, leveranciers en producenten afspraken gemaakt binnen het ‘Akkoord Gezonde Voeding op Scholen 2016-2020’ om gezondere producten aan en op scholen te bieden. Verder ondersteunt de Stichting vanaf 2015 in JOGG-gemeenten actief de deelname aan Gezonde School (met name op het certificaat ‘Voeding’ of ‘Bewegen en sport’).

Daarnaast is in 2016 een wetenschappelijke adviescommissie JOGG ingesteld. Deze commissie gaat zich onder andere richten op het onderzoek naar de effectiviteit van de maatregelen die JOGG inzet.

5.2 Aanbevelingen

Op grond van de evaluatie willen wij het ministerie van VWS en de stichting JOGG de volgende aanbevelingen meegeven:

- Continueer de stichting als rechtsvorm.
- Blijf vanuit VWS vooralsnog optreden als hoofdfinancier van de stichting; er is een ‘permanente’ vliegwielfunctie op landelijk niveau noodzakelijk om de aanpak op lokaal niveau te ondersteunen. Bovendien wordt het JOGG-programma als plausibel effectief aangemerkt.
- Draag de visie van JOGG op PPS breder (onder andere op lokaal niveau) en beter uit. Nog niet alle partijen zijn op de hoogte van visie.
- Sluit (waar zinvol en mogelijk) samenwerkingsovereenkomsten tussen JOGG en (bedrijfs)partners. Het concretiseren en periodiek evalueren van afspraken over samenwerking draagt bij aan het realiseren van de doelstellingen van JOGG.
- Onderzoek wat de werkzame ingrediënten van JOGG zijn en ga na of deze ingrediënten ook bruikbaar zijn voor een aanpak op andere thema’s (zoals roken en alcohol) en/of voor andere leeftijdscategorieën. JOGG kan haar ervaring inbrengen in het Nationaal Preventieakkoord.
- Het landelijk bureau heeft zich als ‘organisatie’ verder geprofessionaliseerd. Samen met het Bestuur en de Raad van Toezicht verkent de directie periodiek de strategie voor de toekomst. Wij constateren dat nu de directie van het landelijk bureau professioneler is geworden, het minder voor de hand ligt om nog te werken met een Bestuur én een Raad van Toezicht. We adviseren JOGG om te verkennen of het Bestuur en de RvT kunnen worden gecombineerd tot een vorm van toezichthoudend bestuur; daarmee ontstaat een meer efficiënte governance.

⁷ Plausibel effectief wil zeggen dat een theoretische onderbouwing de effectiviteit plausibel maakt.

Bijlage 1. Overzicht documenten deskresearch

Oprichting stichting

- Akte van Oprichting Stichting Jongeren Op Gezond Gewicht, 28 oktober 2014
- Ambitieakkoord stichting Jongeren Op Gezond Gewicht
- Advies Algemene Rekenkamer inzake de voorgenomen oprichting Stichting Gezond Gewicht, 23 september 2014
- Notitie Transitie Convenant Gezond Gewicht naar Stichting Gezond Gewicht
- Beantwoording Kamervragen, 18 december 2014
- Kamerbrief over de oprichting van de stichting Jongeren Op Gezond Gewicht, 7 november 2014
- Kamerbrief over de oprichting van de stichting Jongeren Op Gezond, 10 december 2014

Interne organisatie JOGG

- Samenstelling en nadere werkafspraken voor het functioneren van het bestuur, april 2016
- Profiel voorzitter Bestuur, 14 december 2015
- Voorstel portefeuillevreiding Bestuur, 1 juli 2016
- Samenstelling en taken Raad van Toezicht, maart 2015
- Notulen bestuur, 20 januari 2017
- Notulen bestuur, 23 juni 2017
- Notulen bestuur, 25 augustus 2017
- Verslag strategische sessie bestuur, 2 november 2016
- Verslag strategische sessie bestuur, 23 juni 2017
- Verslag vergadering Raad van Toezicht, 7 april 2017

Reglementen partnerschap JOGG

- Reglement partnerschap van de stichting Jongeren Op Gezond Gewicht
- Verklaring tot toetreding als partner Jongeren Op Gezond Gewicht 2015
- Partnerplatform partners Jongeren Op Gezond Gewicht 2017

Activiteiten en resultaten JOGG

- Jaarverslag 2015: <http://jaarverslag.jongerenopgezondgewicht.nl/2015/terugblik>
- Jaarverslag 2016: <http://jaarverslag.jongerenopgezondgewicht.nl/2016/terugblik>
- Activiteiten verslag JOGG 2016 (Controleverklaring van de onafhankelijke accountant: Masman Bosman accountants en belastingadviseurs).
- Monitor JOGG 2015 (Mullier instituut, 2016)
- Monitor JOGG 2016 (Mullier instituut, 2017)

Overig

- IBO Gezonde Leefstijl, 2016

Bijlage 2. Overzicht respondenten interviews

Respondenten	Functie
JOGG-Gemeenten	
Zwolle	Beleidsadviseur en programmamanager
Amsterdam	JOGG-regisseur
Amersfoort	Beleidsmedewerker en JOGG-regisseur
Roosendaal	Beleidsmedewerker en JOGG-regisseur
Harderwijk	Beleidsmedewerker en JOGG-regisseur
Niet JOGG-Gemeenten	
Coevorden	Wethouder participatiewet en Wmo
Heerhugowaard	Strategisch adviseur Sociaal Domein - Samenleving
Partnerplatform	
FNLI	Manager voeding en gezondheid
Johan Cruyff Foundation	Directeur
Gezonde School	Programmaleider
Kennispartners	
Pharos	Programmaleider jeugd
Voedingscentrum	Directeur
Bedrijfspartners	
Sligro	Campagne marketeer en hoofd campagne en branding
Zilveren Kruis	Senioradviseur Sponsoring & Relatiemarketing
Ahold/ Albert Heijn	Lead Specialist Local Community Connection
Wetenschappers	
Wetenschappelijke Advies Commissie	Voorzitter
Onafhankelijk wetenschapper	Hoogleraar RUG, Jeugd als sociaal verschijnsel
Bestuur	
	Voorzitter
	Bestuurslid
Raad van Toezicht	
	Lid RvT
Ministerie van VWS	
	MT-lid Directie Publieke Gezondheid
	Teamcoördinator Gezond Gewicht
	Directie Sport
	Directie voeding, gezondheid en preventie
Stichting JOGG	
	Relatiemanager publiek private samenwerking

Respondenten	Functie
	Relatiemanager
	Directeur
	Bestuurssecretaris & Adviseur Gezonde Omgeving
	Manager Communicatie & Strategie
	Senior Adviseur JOGG-aanpak
	Senior Adviseur JOGG-aanpak

Bijlage 3. Overzicht partners JOGG

Maatschappelijke partners (partnerplatform)	Kennispartners (partnerplatform)	Bedrijfspartners
1. CBL	1. Voedingscentrum	1. Albert Heijn
2. FNLI	2. RIVM	2. The Walt Disney company Benelux
3. GGD GHOR	3. Pharos	3. Zilveren Kruis
4. Johan Cruyff Foundation	4. Kennis Centrum Sport	4. Friesland Campina
5. KVLO	5. Gezond in...	5. Nutricia
6. Nederlandse Hartstichting		6. LCS
7. NOC*NSF		7. Unilever
8. Nederlandse Vereniging van Diëtisten		8. Greenco
9. MBO-Raad		9. Kompan
10. Veneca		10. Sligro
11. PO-Raad		11. Hollandfit
12. VO Raad		12. Spadel
13. Vewin		13. Sportfondsen
14. VSG		
15. Zorgverzekeraars Nederland		
16. VNO-NCW/MKB		
17. Jeugdsportfonds		
18. KNVB		
19. Atletiekunie		

Bron: *Jongeren op gezond gewicht*

Bijlage 4. Visie op publiek private samenwerking

‘It takes a village to raise a child’. Een gezonde jeugd in een gezonde omgeving is daarom een gedeelde maatschappelijke verantwoordelijkheid. Meer kinderen op gezond gewicht kun je alleen voor elkaar krijgen door met publieke én private partijen samen te werken. Het bedrijfsleven heeft een grote impact op de leefomgeving waarin kinderen opgroeien en deze partnerships kunnen daarom iets unieks creëren.

Veranderkracht

De impact van publiek private samenwerking gebruiken we om voor minimaal 1 miljoen kinderen in 2020 een gezonde leefomgeving te creëren, waardoor er uiteindelijk meer kinderen op gezond gewicht zullen zijn. We richten ons hierbij op het stimuleren van een gezonde leefstijl in een gezonde omgeving.

Bedrijfspartners

Jongeren Op Gezond Gewicht werkt samen met private partners uit verschillende sectoren. Belangrijk uitgangspunt is dat de samenwerking bijdraagt aan de doelstellingen en geloofwaardig is. Om duurzame verandering tot stand te brengen, gaan we uit van meerjarige samenwerkingsverbanden, effectiviteit en regelmatige evaluatie van de afspraken binnen het partnership.

Voedingsmiddelenindustrie

De voedingsmiddelenindustrie bestaat uit bedrijven die op industriële schaal grondstoffen, zoals landbouwproducten, verwerken tot voedingsmiddelen. Hiertoe behoren niet de partijen uit de supermarktbranche en food services.

Bedrijven uit de voedingsmiddelenindustrie beschouwen wij als logische partners. Zij hebben als geen ander invloed op onze jeugd en kunnen een grote rol spelen in het stimuleren van gezonde consumptie. Ook zijn zij als enige in staat een gezonder voedingsaanbod te creëren. Daarom werken we met deze partijen samen vanuit hun corebusiness ‘voeding’, dat wil zeggen dat de gezamenlijke activiteiten niet gericht kunnen zijn op andere leefstijlthema’s dan gezonde voeding.

Transparantie

Publiekprivate samenwerking roept door het commerciële karakter van private partijen zo nu en dan gemengde gevoelens op in het maatschappelijk debat. Ook wordt de samenwerking met bedrijven uit de voedingsmiddelenindustrie, zeker binnen gezondheidsprogramma’s, soms met wantrouwen bekeken. Wij beseffen terdege dat de samenwerking met bedrijfspartners om extra zorgvuldigheid en transparantie van beide kanten vraagt.

Uitgangspunten

- Bedrijfspartners hebben geen directe invloed op het beleid van Jongeren Op Gezond Gewicht. Zij hebben geen positie binnen bestuur of directie.
- Het partnership mag de belangen van beide partijen dienen. Binnen de samenwerking moet er echter helderheid en openheid zijn over deze belangen, evenals over de effectiviteit van de samenwerking.
- Vanzelfsprekend wordt de samenwerking niet ingezet voor reclame voor ongezonde producten. Hierbij gaan we uit van de richtlijnen van het Voedingscentrum.
- Eenmaal per jaar wordt publiekelijk zichtbaar gemaakt welk resultaat de samenwerking heeft opgeleverd en welke doelstellingen niet zijn behaald.
- De financiële afspraken en bijdrage in natura worden omschreven in de samenwerkingsovereenkomst.

Kindermarketing

Jongeren Op Gezond Gewicht wil dat voor kinderen de gezonde keuze ook de makkelijke keuze is. We zijn dan ook tegen kindermarketing voor ongezonde producten gericht op kinderen onder de 13 jaar. De richtlijnen 'Schijf van Vijf' van het Voedingscentrum zijn te allen tijde leidend in de samenwerking met bedrijfspartners. We werken niet samen met bedrijven die zich niet conformeren aan de Nederlandse Reclamecode voor Voedingsmiddelen. Wij volgen hen op dit gebied nauwlettend en zullen hen aanspreken op volledige naleving.

Activiteiten

Publiek private samenwerking is nadrukkelijk geen sponsoring. Daarom streven we er naar om met elke partner een gezamenlijke - unieke - concrete doelstelling tot maatschappelijke verandering vast te stellen. De kracht van bedrijfspartners schuilt in hun communicatie en marketingkracht, hun netwerk en hun mogelijkheden vanuit hun corebusiness, zoals productverbetering of expertise. Wanneer partijen kiezen voor een andere vorm van samenwerking, zoals sponsoring of donatie, dan maken we daar afspraken over op het gebied van het verbeteren van de leefomgeving, maar dan valt dit niet onder publiek private samenwerking.

Wat we samen doen

- Bewustwording en gedragsverandering op de leefstijlthema's, zoals bijvoorbeeld water drinken, bewegen en het eten van groente.
- Opbouw van kennis in samenwerking met onafhankelijke onderzoeksbureaus of het delen van onafhankelijke data.
- Uitvoering en verankering van beleid op het gebied van een gezonde jeugd in een gezonde omgeving.

Voor wie we het doen

- Kinderen en jongeren tussen 0-19 jaar.
- Volwassenen die hen omringen.
- Professionals, zoals leerkrachten, zorgverleners of sportcoaches.

Waar we het doen

De activiteiten richten zich voornamelijk op thuis, school, sport, werk en de wijk of de gemeente.

Van landelijk naar lokaal

Jongeren Op Gezond Gewicht wil dat veranderingen dicht bij de bewoners in de wijk tot stand komen. De bijdrage van de bedrijfspartners moet dus lokaal kunnen worden ingezet. Om lokale professionals te ondersteunen worden activiteiten van de bedrijfspartners gebundeld en aan de JOGG-gemeenten aangeboden. De JOGG-regisseurs zijn de schakel naar de verschillende omgevingen. De communicatiekracht van partners wordt gebruikt om de volwassenen die kinderen omringen, zoals leraren, sporttrainers, beheerders van kantines of ouders, te bereiken. Landelijke campagnes en activiteiten moeten altijd het werk van de lokale professionals ondersteunen en kunnen lokaal worden doorvertaald.

Verantwoording

Deze visie op publiek private samenwerking is tot stand gekomen op basis van voortschrijdend inzicht, ontwikkelingen in de markt en de ambitie van de Gezond Gewicht Aanpakken van de G4-gemeenten en Jongeren Op Gezond Gewicht om te streven om zoveel mogelijk tot een éénduidig beleid te komen. Dit met als doel de impact te vergroten en een leidraad te ontwikkelen voor alle JOGG-gemeenten voor een duurzame samenwerking met bedrijfspartners. Dit brengt het lokale PPS-beleid in verbinding met het landelijke beleid.

Bureau HHM
Thermen 1
7500 AG ENSCHEDE
Postbus 262
7500 AG ENSCHEDE
telefoon 053 433 05 48
info@hhm.nl
www.hhm.nl